

Riksspelman Albert Boström i Floda

konstnären med murslev, pensel och stråke

Albert Boström från Floda var i Sörmland en mycket känd och uppmärksam person. Han var född 1854 på lägenheten Trosa under Gimmersta i Julita men han levde större delen av sitt liv i Floda. Till yrket var han murare och som sådan synnerligen skicklig. Han var bland annat med om att mura upp kyrktornet i Floda. Han kunde mura öppna spisar som

Av Gustaf Wetter

ingen annan, och de står sig än i denna dag. Det har hänt, att gamla hus med gubben Boströms spisar har rivits med det uttryckliga förbehållet, att den öppna spisen skulle bevaras.

Allt vad han företog sig gjorde han raskt, riktigt, stabilt och konstnärligt. Han kunde göra allt med sina händer och behövde icke gå den vanliga vägen lärling — gesäll — mästare. Han hade så lätt för allting, så han blev topp tunnor rasande, om en hantlangare inte ögonblickligen fattade, hur han skulle bära sig åt som hjälpredda åt den skicklige mästaren. Därför var det sannerligen ingen lätt syssla att gå honom tillhanda. Där om kan hans son, den nu 82-åriga Ivar Boström i Valla, avge många vittnesbörd. "Argsint utav tusan var farsgubben, men mura det kunde han som ingen annan", säger sonen som ärvt mycket av faderns handskicklighet och konstnärstemperament.

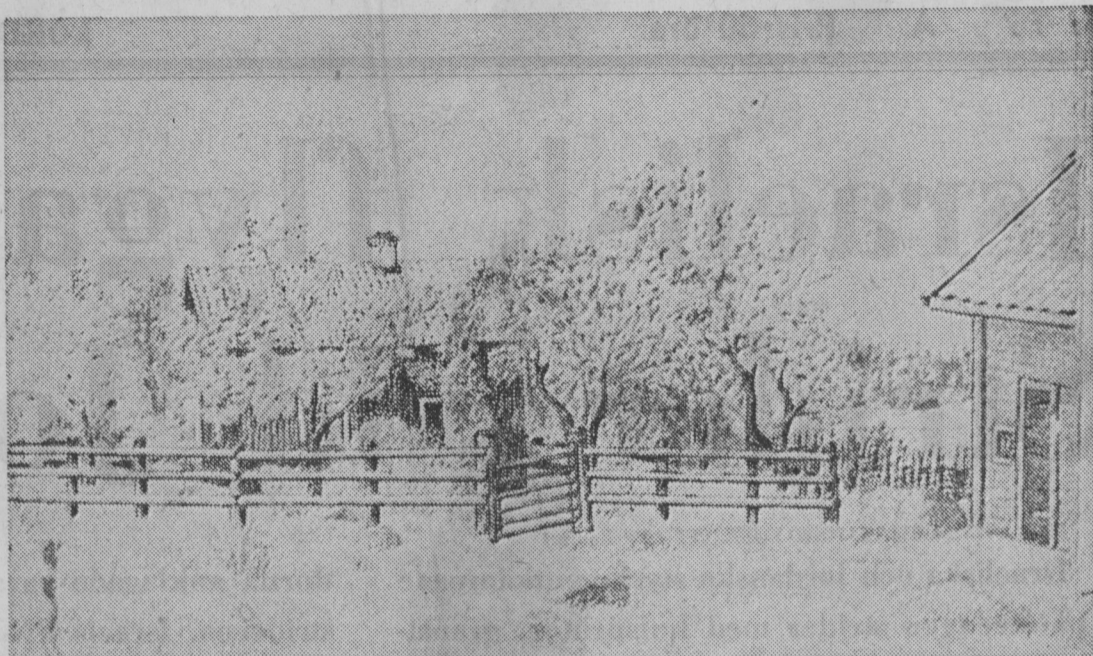
SKICKLIG TECKNARE

Skolbildningen var ringa under folkskolans barndom. Men Albert skrev verklig skönskrift, det har jag många bevis på, och kunde teckna och måla, trots att han väl aldrig hört talas om något som heter perspektivlära. I en skissbok har han med blyerts gjort många teckningar av gamla hus och byggnader som nu är rivna. Teckningarna äger därför inte bara konstnärligt utan även kulturhistoriskt värde. Han kunde även måla oljemålningar, ibland kopior efter berömda förebilder, men för det mesta original med personligt valda motiv. Vad skulle det blivit av Albert Boström, om han under sin ungdom kunnat få undervisning på Konstakademien i Stockholm och senare eventuellt i Paris? En konstnär, jämförlig med Anders Zorn, Carl Larsson eller Bruno Liljefors? För min egen del är jag säker på svaret.

PILLERMOLLES VALS

Mest bekant var nog Albert Boström i alla fall som speleman. Tillika med Anders Andersson i Lästringe och Axel Wester i Vingåker representerade han Södermanland vid riksspelmansstämman i Stockholm 1910. Dessa tre var de första riksspelmännen i Södermanland. Var och en som deltog i stämman fick ett märke, ritat av Anders Zorn, att bäras synligt som tecken på sin rang, heder och värdighet. Albert Boström var mycket mån om sin titel. Han var då sannerligen också väl förtjänt av utmärkelsen, ty han kunde spela fiol som få. Han hade sin särskilda stråkföring och ett mycket individuellt spelsätt. 1924 upptecknade nu framlidne musikkonsulenten Olof Andersson nio melodier efter honom, däribland Julita brudmarsch, som spelades av Spel Erker i Bie och smeden Karl Blomkvist, Gimmersta, Julita, under Boströms ungdomstid.

Mest bekant är dock Boströms valser, som han lärt av en dräng i Gimmersta. Denna var värmlänning och kallades Pillermolle. När

□ Albert Boström hade som den autodidakt han var på tecknandets område en stark känsla för perspektivet, som han här fått fram mycket bra. Bilden föreställer Göttersta soldattorp i Floda socken.

Boström skulle släppa lös Pillermolles vals, krämade och krumbukade han sig med både kroppen, stråken och fiolen, innan han satte i gång. Och sedan stod han inte att hejda. Jag har själv hört honom flera gånger, och det var varje gång en upplevelse. Vid uppteckningstillfället satt den tyste och otroligt kunnige Olof Andersson lugnt och lyssnade, gjorde sina anteckningar och lät gubben spela så länge han orkade. Efter en paus bad han spelmannen spela valsen en gång till, vilket också skedde. Boström ansåg, att ingen människa av kvinna född, skulle kunna lära sig valsen och allra minst teckna upp den på några minuter. Men här fick han vara med om något, som han ej upplevde mer än en gång i sitt liv: upptecknaren lånade spelmannens fiol och spelade efter sina anteckningar valsen autentiskt lika med förslag, prydnadsfigurer, stråkföring, staccato, glissando, synkopieringar och Gud vet allt. Då tappade gubben hakan men inte rösten. Med hög och ljudlig stämma ropade han till sin fru, som stökade ute i köket: Mina, Mina! Kom in, ska du få höra på faen!

En av Boströms elever var Carl Gustav Axelsson, Flodafors. Denne är nu 76 år och riksspelman. Till sin musiklärare 70-årsdag år 1924 hade C. G. skrivit en artikel i en tidning och där givit honom epi-

□ Genom allt som den gamle riksspelmannen skapat med sina händer och genom alla sina låtar, som ännu i dag spelas av alla sörmländska spelmän, har han skapat sig ett monument, varaktigare än kopparn.

tetet "Valsernas konung", vilket Boström med stor tillfredsställelse konstaterade. Strax efter detta var Seth Carlson i Strängsjö, Axelsson

och Boström från Floda på en stor hembygdsfest på Torekällberget i Södertälje, där publiken var ca 10.000 personer. Boström hälsades då av ledaren för festen, konstnären Torgny Dufwa, med den titel, han fått av Axelsson, och med en hejdundrande applåd från den talrika publiken.

Det blev för mycket för gubben. Han blev så rörd och så nervös, att när han skulle ge hörbart och även synbart bevis för titelns riktighet kunde han inte få fram en ton. Han tappade hakan för andra gången och denna gång även rösten. Det var snöpligt. Men han tog igen skadan efter en halvtimme. Då var han vid sunna vätskor igen och spelade Pillermolles vals med en bravur och virtuositet som aldrig tillförne. Han var en virtuos på sitt instrument, och hans like har på det området mig veterligt icke funnits bland de sörmländska spelmännen under 1900-talet.

Allt kunde som sagt Albert Boström göra med sina händer. Sonen Ivar har i sin äga en bössa med en konstnärligt sirad bösskolv och ett bösslås, som inte går av för hackor, allsammans tillverkat av fadern. Naturligtvis gjorde han sina egna fioler, hur många vet jag inte. Han tillverkade också en basfiol, som var ett mellanting mellan violoncell och kontrabas. Den hade svårt att hålla stämningen, och det av det naturliga skälet att strängarnas dimensioner ej var avpassade efter instrumentets storlek. Strängarnas diameter var aningen för stor eller för liten. Finns instrumentet kvar någonstans, skulle det vara synnerligen intressant att studera det.

EN SPELMANS JORDAFÄRD

Den gamle riksspelmannen dog vid 77 års ålder år 1931. Han begravdes i Floda kyrka och följdes på den sista färden av ett 40-tal sörmländska spelmän, som då var samlade till Spelmansförbundets årsmöte hos Ivar Hultström på Fors i Floda. Själv fick jag som en sista hyllning tillsammans med John Carlö, Stockholm, från orgelläktaren spela En spelmans jordafärd, som då nyligen komponerats av W Eric Öst.

En märklig spelman och konstnär gick bort med Albert Boström. Genom allt som han skapat med sina händer och genom alla sina låtar, som ännu i dag spelas av alla sörmländska spelmän, har han skapat sig ett monument, varaktigare än kopparn.